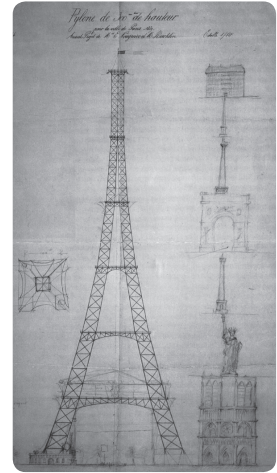

verschillende antwoorden op: 'Een vuurtoren kan handig zijn, juf', 'De Eiffeltoren was een toegangspoort, dus dat is ook handig', 'Een toren kan ook gewoon voor de sier gebouwd zijn.' Er zijn ook kritische noten te beluisteren bij de leerlingen: 'Als er teveel licht wordt gebruikt om de toren goed te laten zien, zorgt dat voor lichtvervuiling', 'Het is niet goed als je met een toren wilt laten zien dat je de sterkste of de machtigste bent.' Hoe is dat eigenlijk in de Bijbel? Het verhaal over de toren van Babel kennen de leerlingen wel. Wat was daar aan de hand? 'Dat was slecht, omdat ze daarmee lieten zien dat ze de Heere niet nodig hadden en machtiger wilden zijn dan God', wordt vastgesteld. De juf: 'Kunnen we dat doortrekken naar onze tijd?' De kinderen kijken nog eens naar de 'Burj Khalifa' in Dubai, die tot de opening in 2010 de 'Burj Dubai' werd genoemd. Die toren is bijna drie keer zo hoog geworden als de Eiffeltoren. Het mag wel, wordt er geconcludeerd, maar niet om daarmee te laten zien dat je de machtigste bent. De leerlingen denken er nog over na. In hun leerdagboek beantwoorden ze de vraag wat ze mooi vinden aan een toren en wat hun

mening is over het bouwen van torens. Wat ze ook vinden, hun eigen toren is de mooiste!

Annelies van Horsen is vierdejaars student op de pabo van Driestar Hogeschool. Zij voerde het exemplaar uit op de Johannes Calvijnschool in Sliedrecht, in december 2010. Dit is een bewerkte en ingekorte versie van haar verslag. Het exemplaar is te verkrijgen via De Archipel: www.dearchipel.eu, op het eiland Natuur en techniek (groep 5/6).

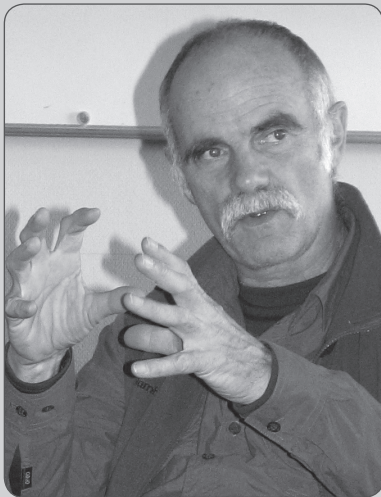
Noot

¹ Pabo 4-student Vincent van Zuylen, in 2007. Zie het artikel 'Torenhoog de diepte in' (Artificium, 1, 2008) over de ontwikkeling van zijn exemplaar.

Willemieke Reijnoudt

Leren van de Ecole d'Humanité

Studenten in gesprek met Philipp Hostettler

Philipp Hostettler

In het verleden hebben verscheidene pabostudenten een bezoek gebracht aan de Zwitserse internationale Ecole d'Humanité. Ze kwamen terug in Nederland en bekeken het onderwijs met 'andere ogen'. Dit cursusjaar waren de rollen omgekeerd. Een stukje van de Ecole kwam naar Nederland, in de persoon van de schoolleider Philipp Hostettler.

De Ecole d'Humanité vraagt van jongeren en volwassenen de inspanning om te werken aan hun persoonlijke ontwikkeling. Dit betekent in de praktijk dat er een groot beroep wordt gedaan op hun persoonlijke verantwoordelijkheid. Philipp sprak in Gouda met studenten van de minor Exemplarisch onderwijs en de master Leren en Innoveren. In de kring stelde hij hun de vraag: 'Waarom zit je hier?' Het was als het ware een appel op de studenten: 'Wat wil je leren? Wat voegt dit seminar toe aan jouw persoonlijke ontwikkeling?' Vervolgens gaf Philipp een uiteenzetting over de historie van

de Ecole en vertelde hij door welke idealen deze school zich laat leiden. De studenten kregen een doorkijkje in het leven op de Ecole en ontdekten hoe het 'schoolstelsel' is opgezet. Zonder accent te hebben gelegd op de leervragen van de studenten had Philipp toch hun vragen beantwoord. Hij spiegelde hen er aan het einde ook aan: 'Wat weet je nog niet?' Het was de vraag van een docent die studenten met zijn houding laat nadenken: 'Hoe actief ben jij betrokken bij je lessen, waardoor je zelf bepaalt of je je wel of niet ontwikkelt?' Voor studenten en docenten was dit een interessante ontmoeting. De 'pedagogische noties' die ter sprake kwamen, hebben ze meegenomen op hun verdere leerweg.

¹ Voor een uitgebreide beschrijving van deze internationale school, zie het artikel 'Ecole d'Humanité' (Artificium, 3, 2010).